

het mij toeschijnt, wat al te vlug klaar geweest met het trekken van een conclusie. Ik meen dat het inderdaad niet mogelijk is lactose met zekerheid te onderscheiden van isomaltose, pentose, ja ook van glycuronzuur, alleen op grond van den vorm van eenige groepjes van uit de urine afgescheiden osazonkristallen. Ik wil daarmee niet zeggen dat er in de urine van gravidæ nooit lactose kan voorkomen, maar alleen dat het voorkomen daarvan ook door Mej. DES BOUVRIE niet overtuigend is aangetoond.

Dat de bolvormige groepen van kleine naalden uit de urine van kraamvrouwen verkregen, ten minste grootendeels, uit kristallen van phenyllactosazon bestonden, zal ieder wel bereid zijn de schrijfster toe te geven, ook al heeft zij het stellige bewijs daarvoor niet geleverd. Dat, althans in den eersten tijd na den partus, de urine van kraamvrouwen melksuiker bevat, mag nu wel als vaststaande beschouwd worden en wordt door de waarnemingen van Mej. DES BOUVRIE, 13 gevallen betreffende, bevestigd.

Ten slotte wijst de schrijfster op een uit haar onderzoek af te leiden hulpmiddel voor de diagnose van graviditeit. In geval van twijfel kan het verschijnsel van alimentaire glycosurie worden gebruikt, dat zich, volgens haar ervaring reeds in een vroege periode van de graviditeit, gemakkelijker vertoont dan bij niet zwangere vrouwen.

C. A. PEKELHARING.

INGEZONDEN.

Waarde Gérant!

Sta mij een paar regels toe ter beantwoording van de vragen en opmerkingen van den Heer P. H. EIJKMAN.

In ons systeem *bol der Leidsche flesh-zenuw-aarde* was wegens de verhouding van weerstand, capaciteit en zelfinductie elke mogelijkheid voor electrische resonantie uitgesloten, zoodat de electriseermachine bij haar werking op afstand in de zenuw door influentie een stroom deed ontstaan, die nagenoeg even sterk was als de geïnduceerde frequente wisselstroom. Nu is een zenuw *vele duizenden malen* gevoeliger voor een langzame condensator-ontlading dan voor de door ons gebruikte wisselstroom, die een periode van minder dan 10^{-7} sec. bezaten. De laatste mochten daarom bij de beoordeeling van het prikkelingseffect buiten rekening worden gelaten.

Ik heb als toelichting bij de vertoende proeven slechts eenige weinige regels in lossen vorm willen neerschrijven, waardoor collega EIJKMAN blijkbaar niet is bevredigd. Wenscht hij strenge bewijsvoering en nauwkeurige

meting, dan ben ik zoo vrij, hem naar de literatuur 1) van het onderwerp te verwijzen.

Een enkel woord nog over de Leidsche flesch. De proeven werden eerst en met evenveel succes genomen met behulp van een metalen voorwerp, dat bij de hand was, een koperen waterbad, dat op drie glazen pianoeten werd geïsoleerd. Later werd het waterbad vervangen door den bol, die aan de binnenbekleding van een Leidsche flesch verbonden is, dezelfde diensten bewijst en een fraaier aanzien heeft. Ik had in mijn opstel niet kortweg van de Leidsche flesch als zoodanig moeten spreken, maar had liever telkens nadrukkelijk den bol van dat werktuig moeten noemen. Zoo zou ik mij nauwkeuriger hebben uitgedrukt.

Bij de opmerkingen naar aanleiding van proef II vergist Dr. RIJKMAN zich zoowel in den aard als in het bedrag van den invloed, dien de secundaire klos op den stroom in den primairen uitoefent. Immers wordt door de reactie van de gesloten secundaire geleiding op de primaire het tot stand komen van den stroom in deze laatste vergemakkelijkt: neemt de aangroeiing der stroomsterkte in den tijd toe.

Maar het bedrag dier reactie is uiterst gering. Wanneer de secundaire klos geheel over den primairen is heen geschoven — bij den zoogenaamden rolafstand = 0 — en de uiteinden der secundaire geleiding door een korten koperdraad aan elkaar verbonden zijn, verkrijgt de reactie, — die zelfs dan nog vrij klein is, — haar maximale waarde. Wij werkten met rolafstanden van 6 en 12 cM. Hierdoor werd de reactie nog aanzienlijk verminderd. Terwijl ten slotte moet worden vermeld, dat de weerstand van den secundairen klos 350 Ohm, die der zenuw ongeveer 100.000 Ohm bedroeg, zoodat in de windingen van den secundairen klos slechts 0.35 pCt. der energie van den geïnduceerden stroom aanwezig was. Wij mochten dus zonder bezwaar de terugwerking van den secundairen op den primairen klos geheel verwaarloozen.

Leiden, 22 Juli 1901.

W. EINTHOVEN.

1) JACQUES LOEB, Zur Theorie des Galvanotropismus, 5. Mittheilung. Influenzversuche, PFLÜGER'S *Arch. f. d. ges. Physiol.* 1897, Bd. 67, S. 483. Zie ook hetzelfde *Arch.*, Bd. 69, S. 99 en *Centralbl. f. Physiol.*, Bd. 11, S. 401.

W. EINTHOVEN, Ueber Nervenreizung durch frequente Wechselströme, PFLÜGER'S *Arch.* 1900, Bd. 82, S. 101. Ook in „Onderzoekingen” *Physiol. laborat.* Leiden, 2de Reeks, Dl. 4.

P. A. MOERMAN, Ueber die Methode einen isolirten Nerven durch frequente Wechselströme zu erregen, *Inaugural-Dissertation.* Ook in „Onderzoekingen” *Physiol. laborat.* Leiden, II, 5.

J. L. HOORWEG, Ueber Nervenregung durch frequente Wechselströme, PFLÜGER'S *Arch.* 1900, Bd. 83, S. 89.

L. HERMANN, Ueber Nervenregung durch Wechselströme und die Theorie der Nervenregung, PFLÜGER'S *Arch.* 1901, Bd. 83, S. 353.

J. L. HOORWEG, Ueber die Erregung der Nerven, PFLÜGER'S *Arch.* 1901, Bd. 85, S. 106.

